

ODLUKA O PRIHVATLJIVOSTI I

ODLUKA I NALAZI

Datum usvajanja: 11. decembar 2020. godine

Slučaj br. 2016-24

Vesko Kandić

protiv

EULEX-a

Komisija za razmatranje ljudskih prava je na zasedanju 11. decembra 2019. godine u sledećem sastavu:

G. Guénaél METTRAUX, predsedavajući član

Gđa. Anna BEDNAREK, član

Gđa. Anna AUTIO, član

Uz asistenciju:

G. Ronald HOOGHIEMSTRA, pravni službenik

Uzevši u razmatranje gore pomenutu žalbu, predstavljenu u skladu sa Zajedničkom Akcijom Saveta 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. godine, EULEX-ovim Konceptom odgovornosti koji datira od 29. oktobra 2009. god. o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava i Pravilnika o radu Komisije prema poslednjim izmenama od 11. decembra 2019. godine,

Nakon razmatranja elektronskim putem u skladu sa Pravilom 13(3) Pravilnika o radu Komisije, odlučuje sledeće:

I. POSTUPAK PRED KOMISIJOM

1. Žalba je registrovana 1. jula 2016. godine kao Predmet br. 2016-24. Kasnije je greškom ponovo registrovana kao Predmet br. 2016-31 22. septembra 2016. godine. U pitanju je isti predmet i kao takav će se i rešavati.
2. Pismom 1. jula 2016. godine, Komisija je obavestila Misiju da je ovaj predmet registrovan.

3. Dana 28. juna 2017. godine, Komisija je od žalioaca zatražila da dostavi naknadne informacije povodom njegove žalbe. Podnosilac žalbe je prvobitno dao odgovor da nije bilo dodatnih informacija u vezi sa predmetom.
4. Dana 19. septembra i 17. oktobra 2017. godine, Komisija je poslala još dva zahteva za naknadne informacije preko predstavnika za srpske porodice pri Resursnom centru za nestala lica (RCNL), NVO sa sedištem u Prištini.
5. Dana 20. oktobra 2017. godine, Komisija je primila odgovor preko predstavnika RCNL-i tim putem dobila naknadne informacije u vezi sa žalbom.
6. Dana 08. decembra 2017. godine, Komisija je prosledila Izjavu sa činjenicama i pitanjima Šefici Misije (čitaj: ŠM) EULEX Kosovo, pozivajući tadašnju šeficu Misije da podnese svoje pismene odgovore i zapažanja o žalbi do 26. januara 2018. godine.
7. Pismom 17. januara 2019. godine od Misije je još jednom zatraženo da dostavi odgovore na pitanja koja su upućena do 16. februara 2019. godine.
8. Pismom od 31. januara 2019. godine, Komisija je je tražila od Podnosioca žalbe da žalbeni obrazac dopuni potpisom i datumom.
9. Podnosilac žalbe je 7. februara 2019. godine podneo žalbeni obrazac sa potpisom i datumom.
10. Pismom od 8. aprila 2019. godine Komisija je od Misije još jednom zatraženo da dostavi odgovore na pitanja i pismena zapažanja što je pre moguće.
11. 20. juna 2019. godine, podnosilac žalbe je obavešten da je Komisija još uvek u procesu ispitivanja njene žalbe.
12. Komisija je konačno 30. septembra 2020. godine primila podnesak Misije.
13. 23. oktobra 2020. godine, podnesak šefa Misije je prosleđen podnosiocu žalbe, koji je pozvan da dostavi svoje komentare, ako ih ima, do 20. novembra 2020. godine.
14. 2. oktobra 2020. godine, Komisija je putem elektronske pošte poslala upit Misiji o tome da li imaju dodatne podneske o osnovanosti predmeta ukoliko se on proglasi prihvatljivim.
15. 29. oktobra 2020. godine, Misija je putem elektronske pošte odgovorila da ne želi da podnese nikakva dodatna zapažanja u vezi sa ovom žalbom.
16. Od podnosioca žalbe nisu primljeni dodatni podnesci.
17. Kako bi nadoknabila deo izgubljenog vremena između 2017. i 2020. godine i kako bi zagarantovala ekspeditivnost postupka, Komisija je dopisom od 18. septembra 2020. godine obavestila Misiju da će se u principu baviti prihvatljivošću i osnovanošću svih predmeta u jednoj odluci i neće odobriti dalje produženje roka ukoliko se ne pokažu izuzetne okolnosti.
18. Na osnovu toga, Komisija je odlučila da pitanje prihvatljivosti i osnovanosti u ovom predmetu razmotri u jednoj jedinoj odluci.

II. ČINJENICE

19. Činjenice podnete od strane podnosioca žalbe mogu se sažeti na sledeći način.
20. Dana 13. juna 1998. godine, Čedo Kandić, stric podnosioca žalbe, je navodno na silu odveden iz svoje kuće u selu Kotore, opština Srbica, Kosovo.
21. Dana 15. juna 1998. godine, Radoslav Kandić, brat nestalog lica i otac podnosioca žalbe, dao je izjavu sudskoj policiji, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije u Kosovskoj Mitrovici (Izveštaj br. 16203/98, od 16. septembra 1998. godine).
22. Prema toj izjavi, Čedo Kandić je odveden od strane 8 (osam) neidentifikovanih lica koja su nosila maske i uniforme, i automatsko oružje. On je odveden u nepoznatom pravcu.
23. Slučaj je prijavljen Policiji, MKCK-u i Centru za humanitarno pravo u Srbiji.
24. Od tada nema traga Čedi Kandiću.

III. ŽALBA

25. Podnosilac žalbe se poziva na dva posebna osnovna prava koja se ogledaju u sledećim odredbama: član 2. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (Konvencija) pod njenim proceduralnim poglavljem, koji garantuje osnovno pravo osobe na život i predviđa obavezu za istragu slučajeva sumnjive smrti; i član 3. Konvencije, koji garantuje pravo osobe da ne bude podvrgnuta mučenju ili nečovečnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.

IV. STAV

26. Misija ne daje mišljenje o tome da li se podnosilac žalbe može smatrati žrtvom u svrhu davanja statusa u ovom pitanju.
27. S obzirom na to i uzimajući u obzir da je podnosilac žalbe bliski rođak nestalog lica i čini se da je u ime porodice odgovoran da zastupa njihove kolektivne interese, Komisija se uverila da su zahtevi pravila 2 (3) i 25 (1) Pravidnika o radu Komisije ispunjeni.

V. PODNESCI STRANA

Podnesci podnosica žalbe

28. Kao što je očigledno iz obrasca za žalbu, podnosilac žalbe navodi da je, u sprovođenju izvršnog mandata, EULEX Kosovo trebalo da istraži nestanak njegovog strica i da to nije učinio, kršeći njegova osnovna prava.

Podnesci šefa Misije

29. Pismom od 24. septembra 2020. godine, šef Misije je odgovorio na pitanja Komisije. Na pitanje da li je i kada Misija saznala za taj slučaj, Misija je odgovorila na sledeći način. EULEX Kosovo kaže da je saznao za „otmicu“ Čede Kandića nakon prenosa predmeta i spisa predmeta sa Privremene misije Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK) na EULEX

u periodu od decembra 2008. do marta 2009. godine. Kao deo tog procesa, EULEX-ova Jedinica za istragu ratnih zločina - JIRZ – je od UNMIK-a primila „*Antem Mortem istražni izveštaj*“ od 30. decembra 2004. godine. Ovaj izveštaj je sadržao informacije iz neidentifikovanih otvorenih izvora o otmici g. Kandića 13. juna 1998. Ovaj izveštaj sadrži pojam koji ukazuje na to da

‘nijedan svedok nije mogao biti identifikovan, ili zato što nisu živeli na Kosovu ili njihovo mesto boravka nije bilo poznato’.

Izveštaj takođe sugeriše da je ‘krivični karakter Kandićevog nestanka bio jasan’ i da predmet treba da ostane otvoren pri UNMIK-ovoj Jedinici za ratne zločine.

30. Međutim, Misija navodi, u trenutku prenosa na EULEX, baza podataka UNMIK-ovog stuba za zločine (u kojoj su navedeni svi takozvani dosijei ‘ratnih zločina’) ukazivala je da je slučaj koji je bio otvoren u vezi sa nestankom g. Kandića ‘zatvoren’.
31. Misija takođe ukazuje da je EULEX-ova JIRZ stupila u kontakt sa podnosiocem žalbe u proleće 2012. godine tokom istrage krivičnih dela koja su navodno počinjena tokom sukoba. JIRZ je ‘od podnosioca žalbe dobio beleške koje je njegov otac g. Radoslav Kandić napisao ubrzo nakon otmice njegovog brata Čede Kandića’.
32. Na pitanja Komisije da li je predmet podnosioca žalbe prenet na EULEX i koje je mere EULEX preduzeo za evidentiranje, čuvanje i kategorizaciju predmeta, Misija je opširno objasnila postupak prijema, organizovanja i evidentiranja predmeta koji su dolazili od UNMIK-a. Na taj način je obradila hiljade pojedinačnih spisa predmeta, uključujući neke koji se odnose na ‘nestala lica’. Od otprilike 5.000 spisa predmeta ‘nestalih lica’ koje je primio EULEX, ‘oko 2.000 je UNMIK označio kao ‘aktivne’/‘neaktivne’ ili ‘na čekanju’, a 3.000 kao ‘zatvorene’. ‘Zatvoreni’ predmeti, Misija kaže, ‘bili su oni za koje su ostaci nestalih lica u trenutku primo-predaje već bili pronađeni’. Sve ostale predmete UNMIK policija je držala ‘otvorenim’ i/ili ‘na čekanju’, očigledno zbog nedostatka događaja ili novih informacija’. Spisi predmeta ‘ratnih zločina’ i ‘nestalih osoba’ koje je UNMIK preneo na EULEX Kosovo obuhvatali su ukupno približno 800.000 stranica. Taj proces je bio obiman, dugotrajan i složen. Misija je u taj proces uložila puno vremena - i, pretpostavlja se, imala troškova.
33. Pored toga, UNMIK je predao i nekoliko baza podataka koje su sadržale dodatne informacije, uključujući jednu za policijske spise predmeta ‘ratnih zločina’ i jednu koja se odnosila na predmete ‘nestalih lica’.
34. U vreme primo-predaje na EULEX, baza podataka o ‘nestalim licima’ sadržala je unos o Čedi Kandiću, ali “status” nije bio označen. Još jedan unos je bio sadržan u bazi podataka o ‘ratnim zločinima’, ali je bio označen kao ‘zatvoren’.
35. Što se tiče kategorizacije predmeta primljenih od UNMIK-a, Misija objašnjava da je kategorizacija aktivnih predmeta i spisa predmeta dobijenih od UNMIK-a ‘odmah izgledala kao izazov za EULEX’. UNMIK-ovo organizovanje spisa predmeta bilo je nepotpuno, kontradiktorno i, u nekom pogledu, nepraktično, tako da je EULEX morao da sprovede opsežan postupak revizije. Tako je Misija tokom godina izvršila nekoliko pregleda baza podataka.
36. Pored toga, Misija navodi i sledeće:

‘Iz pregleda EULEX-ovih zapisa proizilazi da kada god su EULEX-ovi tužioci naišli na spis predmeta koji se odnosio na navodna krivična dela (uključujući ubistva i kidnapovanja) koja su se dogodila nakon 21. juna 1999. godine, oni su sebe

smatrali nenadležnim i prosledili su predmete nadležnim okružnim tužilaštvima. Odbačeni ili ukinuti predmeti nisu ocenjivani, jer su proceduralno bili zatvoreni. Predmeti nestalih lica, bilo 'otvoreni' ili 'zatvoreni' i 'zatvoreni' predmeti ratnih zločina nisu rutinski ocenjivani od strane STRK.'

37. Na osnovu zapisa UNMIK-a, u vezi sa ovim predmetom, Misija napominje, na primer, da je –

'otmica Čede Kandića dobila je broj predmeta „nestale osobe“, kao i broj predmeta „ratnog zločina“; potonji je otvoren nakon izveštaja o otmici od strane nekoliko predstavnika sela [...]. [] U trenutku prenosa na EULEX, predmet Čede Kandića uvršten je u bazu podataka nestalih lica bez oznake za „status“, dok je u bazi podataka krivičnog stuba označen kao „zatvoren“.

38. Na pitanje koje je korake Misija preduzela da bi identifikovala i istražila slučajeve prisilnog nestanka i ubistva koji datiraju još od sukoba ili odmah nakon njega, Misija sugerše da pojam „prinudnog nestanka“ nije bio izričito predviđen relevantnim zakonskim okvirom i dalje sugerše iako bi takva dela mogla predstavljati zločin protiv čovečnosti, ona ne bi mogla predstavljati ratni zločin.

39. U vezi sa angažovanjem Misije u ovom predmetu, Misija napominje da je uprkos tome što je predmet g. Kandića bio označen kao 'zatvoren' u nekim evidencijama UNMIK-a, STRK sastavio izveštaj u kojem se detaljno navodi 'stanje spisa predmeta' u kojem je napomenuo da su nestanak Čede Kandića prijavili srpski predstavnici određenog sela, da se to dogodilo 'pre rata', da je reč o slučaju nestalog lica i da bi vlasti trebalo da pronađu moguće svedoke. Misija dodaje sledeće:

'Izgleda da nisu preduzete nikakve radnje u vezi sa ovim spisom predmeta do oktobra 2013. godine, kada je EULEX-ov šef STRK-a prosledio slučaj Osnovnom tužilaštvu u Mitrovici, sa hipotetskom kvalifikacijom „teško ubistvo“. Očigledno je da je glavni razlog za upućivanje Osnovnom tužilaštvu u Mitrovici krivične prijave koju su pomenuti predstavnici sela podneli bila lažna pretpostavka da se otmica dogodila van vremenskog okvira oružanog sukoba, pa stoga STRK nije imala isključivu nadležnost za ovaj predmet.'

40. Misija dalje objašnjava:

'Bez obzira na sve gore navedeno i nevezano sa tim, na osnovu dostupnih informacija, Misija je u stanju da potvrdi da su otmicu Čede Kandića istraživale njene policijske i tužilačke jedinice, kao deo veće istrage krivičnih dela počinjenih tokom sukoba, što je rezultiralo krivičnim postupkom koji je Misija pokrenula protiv nekoliko pojedinaca. Kao što je g. Kandiću poznato, EULEX-ova JIRZ je bila u kontaktu s njim u maju 2012. godine, a kasnije je obavila razgovor sa nekoliko osoba u vezi sa otmicom njegovog strica. Međutim, Misija iz nedostatka dodatnih podataka u svojoj evidenciji zaključuje da istraga o otmici Čede Kandića nije napredovala.

41. Zatim dodaje:

U belešci o primo-predaji koju je pripremio EULEX i priložio odgovarajućem spisu predmeta koji je u septembru 2018. godine prenet kosovskim institucijama, Misija je preporučila kosovskim tužilačkim vlastima da pokrenu novi slučaj u vezi sa nestankom Čede Kandića.

42. Na pitanje da li je EULEX ima saznanja o tome da li neko drugi sprovodi istragu u ovom predmetu, Misija 'poziva podnosioca žalbe da se obrati nadležnim institucijama u STRK i u osnovnom tužilaštvu u Mitrovici'. Komisija iz ovog odgovora razume da Misija nema saznanja o tome da li se sprovodi bilo kakva istraga u ovom predmetu. Misija dodaje da:

'je spremna da pruži relevantne brojeve predmeta kako bi olakšala zahtev za informacije od strane podnosioca žalbe.'

43. Misija nije imala ništa da doda u vezi sa učešćem rođaka žrtve u istrazi, niti je želela da doda bilo šta na pitanje Komisije o tome da li su saslušani svedoci ili potencijalni osumnjičeni. Komisija ove odgovore shvata kao indikacije da, osim kontakta Misije sa podnosiocem žalbe, Misija nije preduzimala nikakve dalje napore da informiše, intervjuiše ili stupi u kontakt sa porodicom žrtve u vezi sa ovom stvari.
44. Misija takođe nije odgovorila na pitanje Komisije u vezi sa dokumentima koje je Misija uručila rođacima nestalih. Komisija iz toga razume da se to nije dogodilo.
45. Na pitanje Komisije da li Misija ima saznanja o bilo kakvoj tekućoj istrazi u ovom predmetu, Misija je odgovorila da više nije nadležna za istragu i da podnosilac žalbe treba da traži informacije od kosovskih vlasti. Komisija ovaj odgovor shvata kao pokazatelj da Misija nema informacije koje ukazuju na to da je istraga ovog pedmeta u toku.
46. Što se tiče pitanja da li Misija smatra da su povređena osnovna prava podnosioca žalbe, Misija kaže sledeće. Prvo, prepušta Komisiji da odluči da li podnosilac žalbe ima osnova po ovom pitanju s obzirom na činjenicu da je bratanac nestale osobe i njegov 'tražitelj'.
47. Kao drugo, Misija dodaje ovo:

'EULEX priznaje da podnosioci žalbe i članovi porodice Čede Kandića imaju pravo da znaju šta mu se dogodilo i pravo na efikasnu istragu. Međutim, osporava da se može smatrati da je Misija prekršila prava podnosioca žalbe prema Konvenciji i ponavlja ono što je već navela u vezi sa žalbama u kojima se iznose slični navodi. Ocena postupanja EULEX-a u skladu sa proceduralnom odredbom člana 2. i člana 3. Konvencije u vezi sa ovom konkretnom otmicom, ne može zanemariti veličinu izazova sa kojima se EULEX morao suočiti od samog početka svog mandata.'

48. Misija zatim ukazuje na veličinu izazova da istraži takve slučajeve, ograničenje resursa s kojima se suočila i sugeriše da očekivanja treba da budu „realna“ i proporcionalna. Misija dodaje:

'Misija priznaje da je upravljanje bazama podataka nasleđenim od UNMIK-a bio izazov i da nije uspeła da ispravi mnoge nedoslednosti i duplikate. Takođe priznaje da je trebalo da njene policijske i tužilačke osiguraju bolju komunikaciju sa žrtvama i rođacima žrtava, a takođe i sa širom javnošću. Međutim, smatra da bi bilo jednostavno nesrazmerno očekivati da bi Misija mogla istovremeno da istraži sva ubistva, sumnjive smrti i nestanke, kao i da obaveštava sve rođake žrtava o statusu bilo koje istrage. Stoga, u ovom predmetu i uzimajući u obzir osnovne predstavljene prepreke, Misija ne smatra da su povređena prava podnosilaca žalbe.'

49. Misija je dalje dodala:

'EULEX želi da podseti da pod svojim trenutnim mandatom Misija zadržava izvršni kapacitet za pružanje podrške Kosovskom institutu za sudsku medicinu u sprovođenju različitih aktivnosti kao što su procene lokacija, ekshumacije i

iskopavanja. Ako verodostojne informacije izađu na videlo, Misija je spremna da pruži podršku kosovskim institucijama u svim naporima da se pronađu g. Čedo Kandić i druga nestala lica.'

VI. PRIHVATLJIVOST

Mandat Komisije (pravilo 25. stav 1. Pravilnika o radu) i nerazdvojiva ograničenja postavljena Misiji u pogledu zaštite ljudskih prava

50. Kao stvar materijalnog prava, Komisija je ovlašćena da primenjuje instrumente za ljudska prava koji su 29. oktobra 2009. godine definisani EULEX-ovim Konceptom Odgovornosti o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava. Od posebne važnosti za rad Komisije jesu Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Međunarodna povelja o građanskim i političkim pravima koje određuju minimalne standarde za zaštitu ljudskih prava koje javne vlasti moraju da garantuju u svim demokratskim pravnim sistemima.
51. Pre razmatranja osnovanosti žalbe Komisija mora da odluči da li da nastavi sa žalbom, uzimajući u obzir kriterijume prihvatljivosti kao što su formulisani u pravilu 29. Pravilnika o radu Komisije.
52. Shodno pravilu 25. paragraf 1. iz Pravilnika o radu, Komisija može da ispita jedino žalbe koje se odnose na kršenja ljudskih prava od strane Misije EULEX Kosovo tokom sprovođenja svog izvršnog mandata.
53. Komisija je već konstatovala da su postupci EULEX-ovih tužilaca i policije u principu deo izvršnog mandata EULEX-a na Kosovu a samim tim spadaju unutar sfere mandata Komisije, (vidi, npr, *K do T protiv EULEX-a*, 2013-05 do 2013-14, 21. aprila 2015., stav 43; *Krlić protiv EULEX-a*, 2012-21, 26. avgust 2014., stav 23; *Y protiv EULEX-a*, 2011-28, 15. novembar 2012., stav 35). Ovo je takođe slučaj pozitivnih obaveza ili krivičnih propusta.
54. Komisija je već imala priliku da napomene da misija EULEX nije država i da se njena sposobnost da garantuje efikasnu zaštitu ljudskih prava ne može upoređivati u svim relevantnim aspektima sa onim što se može očekivati od države (vidi Odluku Komisije u *A,B,C,D protiv EULEX-a*, 2012-09 do 2012-12, 20. jun 2013., stav 50; *K do T protiv EULEX-a*, citirano gore, stav 53; uporedi takođe sa odlukom UNMIK Savetodavne komisije za ljudska prava (SKLjP) u predmetima br. 248/09, 250/09 i 251/09, 25 aprila 2013., stav 35).
55. U procenjivanju konkretno ove žalbe, Komisija je uzela u obzir poteškoće koje su nužno uključene u vršenju istrage ratnih zločina u posleratnom društvu kao što je Kosovo (see *Palić protiv Bosne i Hercegovine*, *Zahtev br. 4704/04*, Presuda ESLjP od 15. februara 2011. godine, stav 70; Oduka SKLjP u predmetima 248/09, 250/09 i 251/09, citirana gore, stavovi 44 i 62 i dalje.). Te poteškoće, ipak, ne treba da služe da kamufliraju ili opravdaju istražne neuspehe koji nisu ni na koji značajan način povezani sa spomenutim poteškoćama. Prema tome, komisija će proceniti u svakom slučaju da li bi određeni istražni korak koji je inače otvoren za EULEX bio nepraktičan zato što je povezan sa post-konfliktnim okolnostima nezavisno od onih koji sprovode istragu (*L.O. protiv EULEX-a*, 2014-32, Odluka i nalazi, 11. novembar 2015., stav 44).
56. Očekivanja vezana za sposobnost EULEX-a da istraži i reši složena krivična pitanja bi stoga trebala biti realna a ne da EULEX-u nametnu nesrazmerni teret koji njegov mandat i resursi ne mogu da ispune (*L.O. protiv EULEX-a*, 2014-32, Odluka i nalazi, 11. novembar

2015. godine, par. 43 i 45, i njihove reference u: odluci komisije u slučajevima A,B,C,D protiv EULEX-a, 2012- 09 do 2012-12, 20. jun 2013. godine, par. 50; K do T protiv EULEX-a, 2013-05 do 2013-14, 21. aprila 2015. godine, par. 53; uporediti i sa Odlukom SKLJP u predmetima br. 248/09, 250/09 i 251/09, 25. aprila 2013.,stav 35; Odlukom SKLJP u predmetima br. 248/09, 250/09 i 251/09, citiranom gore, stavovi 70-71. Vidi i Sadiku-Syla protiv EULEX-a, 2014-34, Odluka o prihvatljivosti, 29. septembar 2015. godine, par. 35-37; D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. protiv EULEX-a, 2014-11 do 2014-17, Odluka o prihvatljivosti, 30. septembar 2015. godine, par. 72-74; vidi takođe SKLJP odluka u slučajevima br. 248/09, 250/09 i 251/09, citirana gore, stavovi 70-71). Stoga se, u svakom slučaju, od Komisije očekuje da razmotri da li su postojale konkretne i realne prepreke koje su možda ugrozile kapacitet EULEX-a da sprovede brzu i efikasnu istragu nad predmetom. Jedna takva procena nije namenjena da opravda operativne nedostatke koji nisu povezani sa konkretnim i dokazivim izazovima. (L.O. protiv EULEX-a, 2014-32, Odluka i nalazi, 11. novembar 2015. godine, par. 44.

57. U svim slučajevima, a naročito u ovako ozbiljnim slučajevima, od istražnih organa se očekuje da postupaju s razumnom revnošću i brzo i efikasno i da uključe resurse srazmerne potrebi i mogućnosti za rešavanje slučaja. Iako se ne može očekivati da bilo koji istražni organ reši sve slučajeve koji su mu podneti, od njega se očekuje da postupi sa takvom posvećenošću, ažurnošću i efikasnošću kao što je i ozbiljnost slučaja koji je pod istragom (L.O. protiv EULEX-a, 2014-32, odluka i nalazi, 11. novembar 2015. godine, par. 46 i 59, vidi takođe Varnava i ostali protiv Turske, Žalba br. 16064/90 i dr., ESLJP presuda od 18. septembra 2009. godine, par. 191; Palić protiv Bosne i Hercegovine, žalba br. 4704/04, presuda od 15. februara 2011. godine, par. 63). Stroga posvećenost i vezanost za te standarde je posebno važna za Misiju vladavine prava, kao što je EULEX na Kosovu, koja ima za cilj da služi kao primer posvećenosti društva okončanju nekažnjivosti i ugradnji osećaja odgovornosti u istom za ozbiljna kršenja prava. Svaki standard koji manjka makar jedno od gore spomenutih rizikovao bi stvaranje osećaja slaganja sa nekažnjavanjem i zanemarivanjem žrtvinih težnji i traganja za pravdom i odgovornosti (L.O. protiv EULEX-a, 2014-32, Odluka i nalazi, 11. novembar 2015. godine, par. 46 i reference na ESLJP: Varnava i ostali protiv Turske, žalba br. 16064/90 i dr., presuda ESLJP-a od 18. septembra 2009. godine, par. 191; *Palić protiv Bosne i Hercegovine*, Zahtev br. 4704/04, Presuda od 15. februara 2011. godine, stav 63); Odluka SKLJP u predmetima 248/09, 250/09 i 251/09, 25. aprila 2013., stav 80.”); *Sadiku-Syla protiv EULEX-a*, 2014-34, Odluka i nalazi, 19. oktobar 2016. god. par. 37; vidi takođe Odluku SKLJP u predmetima 248/09, 250/09 i 251/09, citiranu gore, stav 80).
58. Takođe treba naglasiti da u ovu svrhu prava koja su predmet ove žalbe spadaju među najvažnijim od svih osnovnih prava. Ona se tiču osnovnih interesa navodnih žrtava i moraju biti garantovana u svim okolnostima. Praksa prisilnog nestanka predstavlja najstrašnije kršenje ovih prava. Ovo se, između ostalog, ogleda u činjenici da se sada smatra i karakterizuje kao zločin protiv čovečnosti, posebno u Statutu Međunarodnog Suda za Zločine (Rimski statut, član 7 (1)(i)) i Zakona o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (Zakon br. 05/L-053) (član 13 (1)(i)). Vidi i Međunarodnu konvenciju o zaštiti svih lica od prisilnog nestanka, Preambula i član 5.
59. Svi gore navedeni razlozi uzeti su u obzir prilikom odlučivanja o prihvatljivosti ovog slučaja i dalje će se razmatrati u odnosu na meritum predmeta, tamo gde je to relevantno.

Dovoljna vremenska veza sa osnovnim postupanjem – nadležnost Komisije ratione temporis i pravilo od 6 meseci

60. Misija nije pokrenula nijedno pitanje u vezi sa ovom stvari i Komisija se uverila da je ona nadležna *ratione temporis* i da je poštovano pravilo od šest meseci u skladu sa pravilom 25 (3). Vidi takođe Gaši protiv EULEX-a, 2013-22, 7. aprila 2014, stav 10; *Tači protiv EULEX-a*, citirano gore, stav 51).

Nadležnost Komisije ratione materiae

61. Misija nije formalno osporila nadležnost Komisije *ratione materiae* u ovom predmetu i Komisija se zaista uverila da je nadležna. Ovo pitanje je već u potpunosti rešeno u materijalno uporedivim predmetima. Vidi npr., *D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. protiv EULEX-a*, 2014-11 do 2014-17, Odluka o prihvatljivosti, 30. septembar 2015.; *Sadiku-Syla protiv EULEX-a*, 2014-34, Odluka o prihvatljivosti, 29. septembar 2015.; *Zlata Veselinović, H.S., I.R. protiv EULEX-a*, 2014-11 to 2014-17, Odluka o prihvatljivosti, 30. septembar 2015.; *L.O. protiv EULEX-a*, 2014-32, Odluka i nalazi, 11. novembar 2015.
62. Pored toga, Komisija napominje da bi se ta dela takođe mogla kvalifikovati kao ratni zločini, zločini protiv čovečnosti ili zločini zasnovani na etničkoj osnovi, nad kojima je Misija imala specifičnu i izraženu nadležnost. Vidi generalno, član 3 (d) Zajedničke akcije Saveta. Takođe vidi *Sadiku-Syla protiv EULEX-a*, 2014-34, 19. oktobar 2016., par. 44-46. U *D.W.* i ostali, Komisija je rekla sledeće:

‘postojala je veoma realna mogućnost da su ti zločini i prateće povrede prava zasnovane na etničkoj ili verskoj osnovi stoga idu dalje u oblasti pravne nadležnosti nad kojom Misija ima nadležnost. U post-konfliktnom okruženju gde su etnički i verski odnosi možda još uvek napeti i osetljivi, takvi slučajevi su očigledno prioritetni za istragu. Ovo se, ponavljamo, ne čini poznatim iz beležaka da je uzeto u obzir kao relevantno za određivanje „vanrednih okolnosti“ od strane Misije.’

Vidi *D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., i I.R. protiv EULEX-a*, 2014-11 do 2014-17, 19. oktobar 2016. godine, par. 83 i sl., konkretno par. 85.

63. Komisija mora da ponovi da istraga ovih predmeta nije samo činila deo mandata Misije nego je bila njegov i ključni i suštinski element. U *L.O. protiv EULEX-a*, Komisija je stoga naglasila da ‘može biti malo argumenata da istraga sudbine nestalih – bez obzira na njihovu versku ili etničku pripadnost – mora biti i mora ostati jedan operativni prioritet za EULEX kao Misiju vladavine prava, za šta joj se moraju obezbediti adekvatni resursi’ (*L.O. protiv EULEX-a*, slučaj br. 2014-32, Odluka i nalazi, 11. novembar 2015. godine., stav 47).
64. Na osnovu gore navedenog, Komisija se uverila da je ova stvar do 14. juna 2018. godine bila u nadležnosti Misije u vršenju njenog izvršnog mandata i da je Komisija stoga nadležna da odluči o meritumu žalbe - u vezi sa članovima 2, 3, 8 i 13 Evropske konvencije o ljudskim pravima.
65. Sada se okreće tom pitanju.

VII. OCENA KOMISIJE O OSNOVANOSTI PREDMETA

Nijednom nije sprovedena nijedna istraga u ovom predmetu

66. Misija je priznala da nije istražila ovaj predmet.

67. Iz evidencije je takođe očigledno da nije bilo efikasne istrage predmeta pre nego što je predat Misiji. Preduzeti koraci, kao što je gore opisano, ne mogu se za sadašnju svrhu smatrati efikasnom istragom u skladu sa zaštitom prava podnosioca žalbe.
68. Komisija želi da naglasi činjenicu da su prava o kojima se govori u predmetima kao što je ovaj među najvažnijim osnovnim pravima. Konkretno, takvi slučajevi često uključuju pitanja koja se odnose na pravo na život, pravo da se ne podleže okrutnom i nehumanom postupanju, pravo na istinu, pravo na poštovanje porodičnog života i pravo na pristup pravdi. (*Milijana Avramović protiv EULEX-a*, Odluka i nalazi, Predmet br. 2016-17, 4. jun 2019., stav 34). Priroda i obim mera koje treba da usvoje nadležni organi da bi se zagarantovala efikasna zaštita ovih prava moraju biti srazmerni i meriti se sa značajem koji se pridaje tim pravima i osnovnim interesima koje štite (*Milijana Avramović protiv EULEX-a*, Odluka i nalazi, Predmet br. 2016-17, 4. jun 2019., stav 34). U isto vreme, ovi standardi se moraju primeniti na ovu misiju na realan način koji posebno uzima u obzir činjenicu da misija EULEX nije država, da su joj resursi bili ograničeni i da je u relevantno vreme delovala u složenom postkonfliktnom okruženju. Vidi, ponovo, *Milijana Avramović protiv EULEX-a*, Odluka i nalazi, Predmet br. 2016-17, 4. jun 2019., stavovi 36 (i citirane reference); *A,B,C,D protiv EULEX-a*, 2012-09 do 2012-12, 20. jun 2013., stav 50.
69. Međutim, u svakom slučaju, gde postoje verodostojni navodi da su prekršeni članovi 2 i 3, od vlasti se očekuje da istraže takve tvrdnje kako bi utvrdili istinu i, ako dopuste dokazi, privedu pravdi odgovorne za ta kršenja. Vidi npr., *Sadiku-Syla protiv EULEX-a*, 2014-34, Odluka i nalazi, 19. oktobar 2016., stav 36; *D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. protiv EULEX-a*, 2014-11 to 2014-17, Odluka o prihvatljivosti, 30. septembar 2015., stav 88; *Sadiku-Syla protiv EULEX-a*, 2014-34, Odluka o prihvatljivosti, 29. septembar 2015., stav 58. Vidi takođe ESLJP: Nachova i ostali protiv Bugarske, Žalbe br. 43577/98 i 43579/98, presuda od 06. jula 2005. godine, par. 110; Hugh Jordan protiv Ujedinjenog Kraljevstva, žalba br. 24746/94, presuda 04. maj 2001. godine, stav 10; McCann i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva, presuda od 27. Septembra 1995, Serija A br. 324, stav 161; *Assenov i ostali protiv Bugarske*, Presuda od 28. oktobra 1998., Izveštaji o presudama i odlukama 1998-VIII, stav 102).
70. U tom smislu, pravo podnosioca žalbe - i po članu 2 i po članu 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima - da se istraži nestanak njegovog ujaka je povređeno. Sledeća istraga okreće se odgovornosti Misije, ako postoji, za to stanje stvari.

Obaveze Misije za ljudska prava

71. Od Misije se zahtevalo da sprovodi svoje izvršne odgovornosti na način koji je u skladu sa relevantnim standardima ljudskih prava. To je, između ostalog, podrazumevalo da će istraživati slučajeve u okviru svoje jurisdikcije, koji uključuju kršenje prava zagarantovanih članovima 2 i 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima. Ovaj slučaj, kao i drugi slučajevi prisilnog nestanka/nestalih lica, spadaju u opseg tih nadležnosti i odgovornosti. Vidi npr., *Milorad Trifunović protiv EULEX-a*, 2016-09, 11. decembar 2019, stav 63; *Dragiša Kostić protiv EULEX-a*, 2016-10, 13. februar 2020, stav 59; *Milan Adančić protiv EULEX-a*, 2016-14, 11. decembar 2019, stav 63; *S.H. protiv EULEX-a*, 2016-28, 11. septembar 2019, stav 83.
72. Da bi objasnila svoj neuspeh u istrazi ovog predmeta, Misija u osnovi iznosi dva faktora ili razmatranja:
- a) izazov u istrazi slučajeva ove vrste u određenim okolnostima u kojima je morao delovati; i

- b) činjenica da se nije moglo očekivati da će rešiti sve relevantne slučajeve u svetlu veličine obaveze, posebno uzevši u obzir neadekvatno organizovanje i klasifikovanje spisa predmeta od strane njegovog prethodnika, UNMIK-a, i sporazum UNMIK-EULEX o prenosu predmeta, opisano dole.

73. Pored toga, Misija iznosi niz preliminarnih prigovora ili pravnih argumenata koji će biti obrađeni u nastavku.

UNMIK-ovi 'otvoreni' i 'zatvoreni' predmeti

74. Misija navodi da je UNMIK ovaj predmet okarakterisao kao 'zatvoren', nije bilo nerazumno da ga Misija tretira kao sekundarnim ili kao da ne zahteva od njega da istraži slučaj. Komisija se ne slaže i odbacuje taj predlog.
75. UNMIK je okarakterisao predmet kao 'zatvoren' bez pravnog efekta na Misiju. Drugim rečima, od Misije se ništa manje nije tražilo i očekivalo da ispuni svoje odgovornosti u vezi sa ljudskim pravima u vezi sa UNMIK-ovim 'otvorenim' predmetom kao što je to bilo u vezi sa UNMIK-ovim 'zatvorenim' predmetom.
76. Štaviše, Misija je iz pregleda ovih predmeta znala da (a) oni nisu nužno bili pouzdani i (b) da je UNMIK ponekad 'zatvorio' predmete na osnovu toga da su ostaci žrtava bili pronađeni. Kao što je Misija znala, takav faktor nije okončao njene obaveze u vezi sa ljudskim pravima da istraži i, ako dopuste dokazi, izvede odgovorne na suđenje. Čak i da je telo žrtve pronađeno, što ovde nije bio slučaj, pronalaženje tela neke osobe ne bi zaustavilo obavezu koja obavezuje državu - ili, u ovom slučaju, misiju vladavine prava - da istraže i pokuša da reši slučaj. Vidi npr., *Q.J. protiv EULEX-a*, 2016-23, Odluka i nalazi, 11. decembar 2020, stav 39-41. Kao što je primećeno u ranijim slučajevima, ova obaveza - obaveza sredstava - zahteva od vlasti da preduzmu sve razumne i neophodne mere kako bi utvrdile šta se dogodilo sa dotičnim licem (licima) i, ako je počinjeno krivično delo, izvele odgovorne pred lice pravde. Vidi, *gore*, stavovi 55-58.
77. U toj meri, UNMIK-ova klasifikacija predmeta kao otvorenih/zatvorenih nije imala normativnog uticaja na sopstvene obaveze Misije. EULEX Kosovo je, kako je zahtevao njegov mandat, bio dužan da istraži svaki od tih slučajeva i da istraži potrebno vreme i resurse kako bi pokušao da reši te slučajeve i privede pravdi odgovorne. Ovo Misija to nije uradila. Vidi npr., *L.O. protiv EULEX-a*, 2014-32, Odluka i nalazi, 11. novembar 2015., stav 65; *Milorad Trifunović protiv EULEX-a*, 2016-09, 11. decembar 2019, stav 96; *Dragiša Kostić protiv EULEX-a*, 2016-10, 13. februar 2020, stav 88; *U.F. protiv EULEX-a*, 2016-12, 12. februar 2020, stav 111; *Miomir Krivaković protiv EULEX-a*, 2016-13, 12. februar 2020, stav 108; *Milan Ađančić protiv EULEX-a*, 2016-14, 11. decembar 2019, stav 96; *Milijana Avramović protiv EULEX-a*, 2016-17, 4. jun 2020, stav 54; *S.H. protiv EULEX-a*, 2016-28, 11. septembar 2019, stav 83, *Zufe Miladinović protiv EULEX-a*, 2017-02, 19 June 2019, stav 99.
78. Ovaj predmet ističe još jednu činjenicu u pogledu klasifikacije predmeta od strane UNMIK-a kao 'otvorene' i 'zatvorene': njegovu dvosmislenost i nepouzdanost. Nakon sugerisanja da slučaj treba da ostane 'otvoren', nekako je izgledao kao 'zatvoren' u bazi podataka dostavljenoj Misiji, a da nije zabeleženo zašto je došlo do ove promene pogleda. Vidi *gore* stavove 34-37. Ovoj zabuni je dodata dvosmislena beleška u bazama podataka o 'nestalim licima' i 'ratnim zločinima' koje je preneo UNMIK - pri čemu prva nije navela status ovog predmeta, a druga ga je označila kao 'zatvorenog'. Ove protivrečnosti trebalo je da upozore Misiju na sumnjivu pouzdanost ove vrste klasifikacije predmeta kao 'otvorene/zatvorene' i dalje naglasi potrebu da Misija sama izvrši svuju ocenu predmeta.

79. Komisija se okreće razmatranju određenih aspekata ovog predmeta koji su relevantni za procenu postupanja Misije.

Prenos spisa predmeta sa UNMIK-a

80. Komisija je u ranijim predmetima napomenula neadekvatan način na koji je UNMIK držao, organizovao i prenosio predmete i spise predmeta Misiji. Komisija ovde neće ponoviti te nalaze, već samo napominje da su UNMIK-ove akcije nesumnjivo imale negativan uticaj na sposobnost Misije da efikasno i brzo istražuje predmete prisilnog nestanka povezane sa sukobom ili njegovim neposrednim posledicama.
81. Kao što je gore napomenuto, Misija navodi da bi u okviru ocene svog postupanja Komisija trebalo da uzme u obzir činjenicu da sporazum UNMIK-EULEX, koji se odnosio na prenos tužilačkih spisa predmeta nije predvideo prenos dosijea koje je UNMIK već bio odbacio ili ukinuo, već samo 'aktivnih' tužilačkih spisa predmeta. Međutim, *i da je uopšte bila relevantna*, ta činjenica bi imala samo malu težinu. To je zbog toga što: (a) nije bitno da li je ovo bilo predviđeno pomenutim sporazumom, već da je prenos tih dosijea *zapravo* sproveden; i (b) semantička razlika između prenosa i arhiviranja na koju Misija želi da skrene pažnju nema nikakvog uticaja na njene dužnosti u vezi sa ljudskim pravima: imajući ovaj dosije u svom posedu, od Misije se očekivalo da se sa njim upozna i, po potrebi, efektivno ga iskoristi u svrhu istrage i privođenja odgovornih pred lice pravde.
82. U svakom slučaju, sa ili bez takvih spisa predmeta, Misija je trebalo da istraži one predmete o kojima je imala saznanja i koji su bili i njenoj nadležnosti. Njene odgovornosti – posebno sa tačke gledišta ljudskih prava – određene su nezavisno od bilo kojeg sporazuma sa UNMIK-om u vezi sa prenosom predmeta i spisa predmeta.
83. Misija takođe tvrdi da EULEX-ovi tužioci nikada nisu bili nadležni da istražuju ove predmete tamo gde spisi predmeta nisu formalno stigli do njih. Komisija ne može prihvatiti ove argumente iz najmanje dva razloga. Prvi razlog je taj što je odgovornost Misije da osigura da se organizuje na takav način da garantuje efikasnu zaštitu ljudskih prava u sprovođenju svog izvršnog mandata. Komisija je već napomenula u ranijim predmetima da se očekuje da misija poput EULEX-a organizuje svoju evidenciju i njen prenos na takav način da u svim okolnostima može garantovati efikasnu zaštitu prava onih na koje se ti spisi odnose. (*Becić protiv EULEX-a*, 2013-03, 12. novembar 2014, stavovi 58–60).
84. Drugi razlog je što efikasna zaštita ovih prava ne može zavisiti od posebnog aranžmana koji su UNMIK i EULEX uspostavili u vezi sa prenosom spisa predmeta. Podnosioci žalbi su uredno obavestili Misiju o postojanju velikog broja predmeta prisilnog nestanka. Sa stanovišta zakona o ljudskim pravima, odgovornost Misije da istraži ove predmete nije zavisila i nije mogla da zavisi od formalnog podnošenja „živog“ predmeta od strane UNMIK-a. Odgovornost EULEX-a bila je da efikasno pregleda i istraži ove predmete kada je bila obaveštena o njima.
85. Prema tome, Komisija odbacuje argumente Misije o ovom pitanju.

Povezanost sa ratom

86. Jedan od razloga što Misija nije ispunila svoje obaveze u pogledu ljudskih prava u vezi sa ovim predmetom takođe je očigledan iz onoga što je Misija rekla u svojim podnescima. Kao što je gore napomenuto, Misija je navela da:

'Iz pregleda EULEX-ove evidencije proizlazi da su EULEX-ovi tužioci kad god su naišli na spis predmeta koji se odnosio na navodna krivična dela (uključujući ubistva i otmice) koja su se dogodila posle 21. juna 1999. godine, smatrali sebe nenadležnim i predmete prosleđivali nadležnim okružnim tužilaštvima.'

87. Ta ocena, ako su je EULEX-ovi tužioci zaista usvojili, bila je pravno netačna. Misija nije uspela da ukaže ni na jednu normativnu indikaciju koja bi ukazivala na to da je njena nadležnost za predmete nestalih lica ili prisilnog nestanka bila ograničena na taj period. U meri u kojoj je ograničila svoje napore na ratni period, Misija je svoj mandat i povezane obaveze za ljudska prava čitala uže nego što je trebalo. Dalje, u ovom konkretnom slučaju nema naznaka da je ovaj spis predmeta prosleđen okružnom tužilaštvu, te je kao rezultat toga ostao neistražen.

Pravno označavanje je nebitno

88. Čini se da u svojim podnescima Misija takođe navodi da pravni pojam 'prisilnog nestanka' nije izričito bio deo njenog mandata. To je potpuno nevažno jer je spadao u opseg teških krivičnih dela - posebno onih sa 'etničkim' ili verskim prizvukom - za koja je bila odgovorna.
89. Komisija želi da ponovi da je pitanje prisilnih nestanaka, kao ozbiljnog kršenja međunarodnih zakona o ljudskim pravima, i istraga istih, sastavni deo obaveza Misije na polju ljudskih prava. S obzirom na prirodu izvršnih funkcija Misije i njenog sveobuhvatnog mandata za ljudska prava, obim obaveza iz oblasti ljudskih prava ne može biti ograničen upotrebom posebne terminologije ili okvira.
90. Dalje, i suprotno tvrdnjama Misije, dela prisilnog nestanka mog predstavljati ratni zločin. Iako zakoni o raotu ne predviđaju određenu pravnu kategoriju poznatu kao 'prinudni nestanak', ovi zakoni inkriminišu sve elemente koji čine takvu praksu - od arbitrarnog pritvora/zatvora do nezakonitog ubistva. To objašnjava, na primer, da su takva dela procesuirana pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju kao ratni zločini, iako pod drugim pravnim oznakama. Ovo takođe objašnjava da Studija običajnog prava MKCK-a (pravilo 98) predviđa da je u odnosu na međunarodne i nemeđunarodne oružane sukobe:

Prisilni nestanak zabranjen.

91. Dakle, ništa nije sprečavalo Misiju da istraži navode o prisilnom nestanku i ne može se sakriti iza zakonskih etiketa i objasni svoj propust da ispuni svoje obaveze u pogledu ljudskih prava u kontekstu kojih je pojam „prinudnog nestanka“ bio dobro poznat. Vidi npr., Međuamerička konvencija o prisilnom nestanku ljudi (1994); Generalna skupština UN, *Deklaracija o zaštiti svih osoba od prisilnog nestanka*, UN Dokument A/RES/47/133, 18 decembar 1992 (u daljem tekstu 1992 Deklaracija o prisilnom nestanku), član 1(1); Ekonomski i Socijalni Savet UN, Izveštaj Radne grupe za prisilna ili nehotična nestanka, UN Dokument E/CN. 4/1996/38, 1. januar 1996; Komisija UN za ljudska prava, *CCPR Opšti komentar br. 6: član 6 (Pravo na život)*, 30. aprila 1982. (u daljem tekstu Opšti komentar br. 6), s. 4; Generalna skupština UN, *Nestala lica*, UN Dokument A/RES/33/173, 20. decembar 1978. (u daljem tekstu UN Dokument A/RES/33/173); Generalna skupština UN, *Pitanje prisilnih nestanaka*, UN Dokument A/49/610/Add.2, 23. decembar 1994.
92. Stoga nije postojala normativna prepreka za ispunjavanje obaveza Misije u vezi sa ovim i sličnim slučajevima.

Složenost i obim istražnog izazova

93. Komisija se zatim okreće argumentima Misije u vezi sa izazovima sa kojima se suočavala u istrazi ove vrste predmeta u određenom postkonfliktnom kontekstu Kosova.
94. Misija je s pravom istakla neke izazove koji su uključeni u istragu o vrstama predmeta koji se sada razmatraju. Ovakav slučaj može biti težak za istragu, posebno kada je obim relevantne kriminalnosti velik, resursi su ograničeni, a saradnja nije uvek predstojeća. I, u slučaju EULEX-a, potreba da organizuje spise predmeta kojima je misija UN-a loše upravljala i loše ih organizovala pre prenosa.
95. Iako su ti izazovi stvarni, oni su bili srazmerni prirodi odgovornosti (i resursa) koje je Misija dobila. Misija ni u jednom trenutku javno nije tvrdila da nije u stanju da izvršava svoje odgovornosti ili da ne može da se pridržava svojih obaveza u vezi sa ljudskim pravima. Ne postoji javna evidencija o tome da je Misija tražila više resursa koji bi joj omogućili da ispuni te obaveze ili indikacija da nije mogla da ispuni svoj mandat sa dodeljenim resursima. Umesto toga, prećutala je ono za šta sada kaže da je bilo nemoguće - iz praktičnih ili tehničkih razloga - da se bavi svim prenetim slučajevima. Tek kada je pokrenuta povreda prava podnosioca zahteva, Misija se okrenula toj okolnosti kao opravdanju za svoj propust da postupi i zaštiti prava dotičnih.
96. Čini se da Misija takođe navodi da bi bilo nerazumno očekivati da će istražiti svaki slučaj nestanka i ubistava i informisati sve rođake dotičnih.
97. To, međutim, ovde nije relevantno. Ovde je pitanje zašto je ovaj konkretni predmet ostao neistražen, a rođaci nestalih u mraku.
98. Dalje, u meri u kojoj Misija želi da ukaže na veličinu izazova kao opravdanje za njen neuspeh, trebalo bi da razmotri koliki je udeo onih predmeta koje je stvarno (a) istražila i (b) rešila. Ovo bi moglo biti relevantno za procenu da li je ovaj predmet bio neobičan neuspeh ili predmet koji odražava širi obrazac propusta u delovanju. Iz predmeta sa kojima se Komisija već bavila i iz informacija koje se odnose na ovaj predmet, očigledno je da je potonji mnogo verodostojnije objašnjenje za propust Misije da istraži ovaj predmet. Samo je mali deo svih slučajeva prisilnog nestanka povezanih sa sukobom (ili njegovim posledicama) bio predmet efikasne istrage od strane EULEX-a. A još manja grupa rezultirala je krivičnim gonjenjem osumnjičenih. To je evidencija na kojoj se ocenjuje postupanje Misije u pojedinačnim predmetima. Veličina i težina zadatka, prema tome, ne mogu sami objasniti propust Misije da istraži ovaj predmet.
99. U tim okolnostima, Komisija ne može prihvatiti kao razumnu ili verodostojnu tvrdnju da veličina izazova - iako je istinskog karaktera - nudi valjano opravdanje za propust Misije da istraži ovaj predmet i da rođake g. Kandića adekvatno obavesti.
100. Kao što je gore napomenuto (stav 29), u UNMIK-ovom Ante mortem izveštaj o ovom predmetu se navodi da

‘nisu mogli biti identifikovani svedoci, bilo zato što nisu boravili na Kosovu, bilo zato što se nije znalo njihovo prebivalište’.

To, međutim, nije bilo opravdanje za nesprovođenje istrage. Umesto toga, ovo je suština istrage: tražiti, pratiti i intervjuisati one koji bi mogli da pruže informacije o okolnostima izvršenja krivičnog dela

101. Komisija, prema tome, smatra da je nesprovođenjem istrage ovog predmeta Misija povredila prava podnosioca žalbe prema članovima 2 (proceduralni deo) i 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima. Uzimajući u obzir te nalaze, Komisija ne mora da

donosi nalaze u vezi sa drugim zaštićenim pravima (posebno onima koja proizilaze iz članova 8 i 13 Evropske konvencije).

Neobaveštavanje rođaka nestalih lica

102. Učinkovita istraga u ovakvim predmetima zahteva od vlasti da žrtve redovno obavješavaju o procesu istrage
(*L.O. protiv EULEX-a*, 2014-32, Odluka i nalazi, 11. novembar 2015., stavovi 61-63; *U.F. Protiv EULEX-a*, 2016-12, Odluka i nalazi, 12. februar 2020, stav 97; *Milijana Avramović Protiv EULEX-a*, Odluka i nalazi, Predmet br. 2016-17, 4. jun 2019., stav 55; *S.H. protiv EULEX-a*, Odluka i nalazi, Predmet br. 2016-28, 11. septembar 2019, stav 66; *Desanka i Zoran Stanisić protiv EULEX-a*, 2012-22, 11. novembar 2015., stav 66; *L.O. protiv EULEX-a*, 2014-32, 11. novembar 2015., stavovi. 60-61, 72-73; KRLJP, Beleška o sudskoj praksi o dužnosti istrage navoda o kršenju prava, str. 28-30; vidi takođe *Ahmet Özkan i ostali protiv Turske*, Zahtev br. 21689/93, Presuda ESLJP od 6. aprila 2004, stavovi. 311-314, *Isayev protiv Rusije*, Zahtev br.. 57950/00, Presuda ESLJP od 24. Februara 2005. stavovi. 211-214; *Al-Skeini i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, Zahtev br.. 55721/07, Presuda ESLJP od 7 July 2011, stav 167). Ovaj zahtev ima za cilj da obezbedi da rođaci mogu smisleno da daju svoj doprinos i učestvuju, a nastoji da umanjí napor i bol zbog neznanja šta se dogodilo. (vidi takođe *S.H. protiv EULEX-a*, Odluka i nalazi, Predmet br. 2016-28, 11. septembar 2019, stav 66; *U.F. Protiv EULEX-a*, 2016-12, Odluka i nalazi, 12. februar 2020, stav 96).
103. Misija ne pokušava da objasni zašto to nije uradila u ovom predmetu.
104. Ovo je delimično povezano sa činjenicom da nije sprovela istragu ovog predmeta i da je malo ili nimalo izveštavala rodbinu. To, međutim, nije izgovor ili opravdanje za neuspeh da obavesti rođake o nestalima. Umesto toga, normativno rečeno, pogoršava kršenje prava zainteresovanih, u ovom slučaju prava podnosioca žalbe.
105. Komisija, prema tome, nalazi da Misija takođe nije ispunila svoju obavezu da obavesti rođake nestalog lica relevantne za ovaj predmet i da ovaj propust predstavlja dalju povredu osnovnih prava podnosioca žalbe pod članovima 2 (proceduralni deo) i 3 Evropska konvencija o ljudskim pravima.
106. Uzimajući u obzir gore navedene nalaze, Komisija neće podneti nalaze o pridržavanju Misije (ili na neki drugi način) drugim relevantnim garancijama ljudskih prava.

Indikacije Misije da je spremna da pomogne

107. Na kraju, Misija je rekla da je spremna da pomogne kosovskim institucijama u svim naporima da pronađu g. Čedu Kandića i druge nestale osobe ukoliko novi dokazi postanu dostupni.
108. Međutim, s obzirom na to da nije sprovela upravo takvu istragu i mora imati saznanja o odsustvu bilo koje istrage u ovom predmetu od strane lokalnih vlasti, Komisiji nije jasno šta ova izjava znači za podnosioca žalbe. U odsustvu istrage, relevantni dokazi verovatno neće biti dostupni, pa se čini da je ponuda pomoći Misije tek nešto više od želje.
109. Ako, kako se Komisija nada, Misija želi da pomogne u rešavanju ovog i sličnih predmeta, moraće da uradi više nego da čeka da drugi zatraže njenu pomoć i konačno, nakon više od jedne decenije, osmisli plan i konkretne mere kojima bi mogla da pomogne onima koji su odgovorni da istraže te predmete.

110. Komisija takođe veruje da bi Misija trebalo da u potpunosti i pažljivo razmotri kako da popravi štetu kojoj je doprinela u pogledu prava dotičnih. Iako bi takav pravni lek bio zakasneo i možda neadekvatan, bar bi pokazao ono što Misija nije uspjela da pokaže tokom protekle decenije, naime, da su predmeti prisilnog nestanka važan element njene aktivnosti. Reči neće biti dovoljne. Dela – hitna dela - su sada potrebna ako Misija želi da se iskupi.
111. Iz tog razloga, Komisija će pozvati šefa Misije da pažljivo razmotri usvajanje potpune i efikasne strategije za Misiju da konačno pitanje nestalih učini prioritetom Misije, uključujući priznavanje i pružanje efikasnog pravnog leka tamo gde je sama Misija počinila kršenja ljudskih prava u predmetima prisilnog nestanka.
112. U tom kontekstu, Komisija navodi javne izjave pripisane šefu Misije u kojima je on istakao da je Misija bila i ostaje posvećena doprinosu rešavanju slučajeva prisilnog nestanka (Vidi npr., EULEX-ova Kancelarija za štampu, Saopštenje za javnost: „Imamo više od 1640 razloga da nastavimo naš rad na utvrđivanju sudbine nestalih“, kaže šef Misije EU za vladavinu prava na Nacionalni dan nestalih lica; Associated Press, 'Kosovske porodice traže odgovore 21 godinu nakon srpskog sukoba, 14. maj 2020: <https://apnews.com/d86d5397215c81f2f695f46d2c905977>).
113. Komisija se oprezno nada u ovoj izjavi i pozvaće šefa Misije da pruži indicaciju o strategiji koju Misija namerava da primeni u tom pogledu kako bi se osiguralo da se ljudska prava zainteresovanih - uključujući i sadašnjeg podnosioca žalbe - efikasno garantuju u takvom kontekstu.

Zaključci Komisije u vezi sa propustom Misije da ispuní svoje obaveze u pogledu ljudskih prava

114. Iz gore navedenih razloga, Komisija nalazi da je Misija prekršila osnovna prava podnosioca žalbe zagarantovana, između ostalog, članovima 2 (proceduralni deo) i 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima.
115. Ova prava su među najvažnijim pravima zagarantovanim Evropskom konvencijom. A kršenja koja se pripisuju Misiji su teška i ozbiljna. Odnose se na suštinske i temeljne garancije ljudskih prava za koje je Misija stvorena da ih štiti i podržava. Ona to nije učinila u odnosu na podnosioca žalbe i kao rezultat toga doprinela je situaciji u kojoj on i dalje živi. Onoj u kojoj nema informacija o sudbini nestalog lica, okolnostima u kojima je nestao i onome što mu se dogodilo.
116. Misija mora preuzeti određenu odgovornost za ovu situaciju i mora naći način da pruži neki vid olakšanja.

Trenutni mandat Misije i njene obaveze u pogledu ljudskih prava

117. Komisija je zauzela stav da trenutni mandat Misije ili bar način na koji ga Misija tumači možda neće biti u stanju da osigura da Misija može efikasno da ispravi povredu prava žrtava, kao što je podnosilac žalbe u ovom predmetu.
118. Uzimajući u obzir da je šef Misije neprestano odbijao da prizna odgovornost Misije za ona kršenja koja joj je Komisija pripisala, a u svetlu činjenice da Misija ne može da obezbedi finansijsku naknadu, niti da više istražuje te predmete, malo je pravnih lekova ostalo za nadoknadu kršenja od strane Misije.

119. Stoga, Komisija poziva šefa Misije da pažljivo razmotri koji pravni lekovi su i dalje dostupni Misiji u slučaju kao što je sadašnji, kada je utvrđeno da je Misija prekršila prava rođaka nestalog lica, i da obavesti Komisiju o svojim zaključcima.

IZ TIH RAZLOGA, KOMISIJA JEDNOGLASNO

NALAZI da je žalba prihvatljiva pod članovima 2, 3, 8 i 13 Evropske konvencije o ljudskim pravima;

NALAZI da je Misija prekršila osnovna prava podnosioca žalbe, koja su garantovana članom 2 (proceduralni deo) i članom 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima;

UTVRĐUJE da nije potrebno dati nalaze i u vez sa članovima 8 i 13 Konvencije;

DALJE NALAZI da su kršenja ozbiljna i stalna i da, stoga, zahtevaju usvajanje njima srazmernih korektivnih mera;

POZIVA ŠEFA MISIJE, posebno, da razmotri trenutno tumačenje prirode i obima obaveza Misije na polju ljudskih prava i da uzme u obzir sledeće:

1. Komisija poziva šefa Misije da razmotri formalno priznanje kršenja prava podnosioca žalbe od strane Misije i da mu pruži odgovarajuće olakšanje.
2. Komisija poziva Misiju da nastavi da traga i da identifikuje tužilaštvo odgovorno za istragu ovog slučaja.
3. Komisija dalje poziva Misiju da se raspita kod nadležnog tužioca da li se stvar istražuje i, ako ne, zbog čega.
4. Komisija poziva Misiju da razmotri koje konkretne korake, značajne za rođake nestalog lica i Kosovo u celini, treba preduzeti da bi se doprinelo pomicanju istrage slučajeva prisilnog nestanka/nestalih lica. Komisija je spremna da nastavi da saraduje sa šefom Misije u pokušaju da pronađe rešenja u tu svrhu. Komisija, međutim, želi da napomene da su dosadašnji koraci koje je Misija preduzela neadekvatni sa stanovišta obaveza Misije u pogledu ljudskih prava i ne mogu da značajnije doprinesu rešavanju tih slučajeva. Krajnje je vreme da Misija učini više kako bi ispunila svoje obaveze u pogledu ljudskih prava
5. Komisija poziva Misiju da ovu Odluku dostavi
 - i. Relevantnom osoblju u okviru Misije;
 - ii. Relevantnim zvaničnicima Evropske unije koji imaju odgovornosti za Kosovo, region Balkana ili pitanja ljudskih prava.

KOMISIJA S POŠTOVANJEM TRAŽI OD MISIJE da podnese izveštaj o primeni ovih preporuka i da odgovori na njene zahteve što je pre moguće, a najkasnije do 28. februara 2021. godine.

U ime Komisije

Guénaél METTRAUX
Predsedavajući član

Anna BEDNAREK
Član

Anna AUTIO
Član